

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhd., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.

Scriitori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

La Nașterea Domnului.

Nr. 12349/1915.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al Românilor grecocriștiani din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Cristos.

Când ajunge omul creștin și cugetătoriu vre-o zi mare și însemnată, în bucuria sufletului său mai întâi mulțumește lui Dumnezeu pentru ajungerea acelei zile, apoi gândindu-se cearcă a află cauzele și motivele, cari dau însemnatatea acelei zile.

Din darul lui Dumnezeu ajungând și noi iarăși ziua cea mare și însemnată a Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Cristos, pe care mulți dintre rudeniile, prietinii și cunoșcuții noștri n'au ajuns-o, urmând unei mari dorință a inimii mele am venit și astădată cu sufletul meu între voi, iubiților mei fii sufletești, nu numai să mă bucur și eu împreună cu voi, precum se bucură toți adevărății părinți cu fiii lor la asemenea zile mari, dar și pentru a vă aminti, pe scurt, unele cauze și motive, cari dau așa mare însemnatate Nașterii Domnului.

In cercetările mele prin sfintele scripturi, după acele cauze și motive, am aflat iubiților, că după prea bunul Dumnezeu a făcut lumea aceasta mare și frumoasă, cu toate bunurile ei, în urmă a mai făcut și pe om, ca cea mai aleasă ființă dintre toate făpturile sale, binecuvântându-l cu suflet nemuritoriu din suflarea sa cea dumnezeească, cu minte înțellegătoare și cu voie slobodă, ca să stăpânească pământul cu toate bunurile lui, precum însuși zise: *creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul și a deveni bine și ferice.*

Durere însă, că omul curând după facerea lui a păcatuit greu înaintea lui Dumnezeu, păcat care întră atâtă a întunecat mintea lui și întră atâtă l-a înstrăinat de Dumnezeu, încât oamenii mai ales după înmulțirea lor, în lumea mare, nu mai cunoșteau pe adevărul Dumnezeu, nici nu î-se mai închinau lui, ci la soare, luna și stele, și la alte făpturi ne-

însufleșite, prin cari toate și alte asemenea și-a pierdut fericirea cea dintâi, mai atragându-și și osându-cea vecină.

Văzând prea bunul Dumnezeu aceea soarte tristă și dureroasă a oamenilor, s'a îndurat o schimbă iarăși în bine și fericire. Si aşa, când a sosit plinirea vremii, a trimis în lume chiar pe unul născut fiul său, Domnul nostru Iisus Cristos, întrupat dela Dumnezeu și din pururea fecioara Maria făcându-să om, să învețe pe oameni cunoștința adevărățului Dumnezeu, să-i mantuie de osându-păcatului și a osândei cei vecinice și să le deschidă iarăși calea la fericirea cea dintâi, pentru că așa să devină iarăși fii și moștenitori ai darurilor lui Dumnezeu, precum ne spune aceasta și sfântul Apostol zicând: *de acum nu mai sunteți robi, ci fii și moștenitori ai darurilor lui Dumnezeu.*

Iată deci iubiților însemnatatea cea mare a Nașterii Domnului; iată pentru ce a strigat îngerul lui Dumnezeu către pastorii din jurul Vifleemului, unde s'a născut Domnul: *iată vestesc vouă bucurie mare, că s'a născut vouă astăzi măntuitoriu, Cristos Domnul.*

Iată pentruce s'au bucurat de Nașterea Domnului nu numai oamenii pe pământ, dar și îngerii din ceriu, cântând: *mărire intru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoie.*

Iată pentruce au alergat și craii dela răsarit cu daruri la închinăciunea Domnului. Iată de ce ne bucurăm și noi de Nașterea Domnului, tineri și bătrâni, bogăți și săraci, fără osebire. Știu și simțesc și eu, că de astădată bucuria noastră de Nașterea Domnului este tare turburată, din cauza crâncenului răsboiu mondial, de aproape un an și jumătate desfășuit și asupra noastră, și mă rog și eu lui Dumnezeu, din tot sufletul meu, pentru înțetarea lui. Cunosc și simțesc și eu jalea și durerea părinților, cari deplâng moartea fiilor lor pe câmpul de luptă. Cunosc și durerile fiilor lor pe același câmp de luptă, precum și jalea și durerea soților lor, cari deplâng moartea soților lor; dar am tare convingere, că ace-

lași prea bun Dumnezeu, care pentru păcatele noastre ne-a certat cu acest răsboiu, iarăși va măngăia pe toți cei întristați, pe alte cărări ale sale, necuprinse de mintea noastră, măngăind pe părinții, cari deplâng moartea fiilor lor, că la timpul său iarăși îi vor redea, în fericirea cea vecinică, din ceealaltă lume, iar pe cei rămași în viață, îi va binecuvânta cu alte mari daruri, neprevăzute de mintea noastră. Deasemenea mai am și acea firmă convingere, că jertfele aduse de vitejii noștri ostași, pentru Tron și Patrie, vor fi deplin răsplătite și neamului nostru, încă și în lumea aceasta.

Dar apoi cea mai mare măngăiere o aflăm și în împrejurarea, că oricât de dureroase ar fi nefericirile răsboiului, ele tot nu pot paraliza bucuria de Nașterea Domnului, nu numai pentru că, pe când răsboiul se extinde numai asupra unei părți din lumea mare, pe atunci bucuria de Nașterea Domnului se extinde asupra întregii lumi creștinești, dar și penetră, pecând durerile oamenilor, cauzate de răsboiu, sunt vremelnice și trecătoare, pe atunci darurile aduse lumii prin Nașterea Domnului sunt vecinice și netrecătoare.

Și într-adevăr, dacă vom consideră, că Domnul ne-a mantuit de osându-cea vecinică, făcându-ne iarăși fii și moștenitori ai darurilor lui Dumnezeu, atunci cine s'ar mai îndoie, că bucuria de Nașterea Domnului n'ar fi mai presus de orice nefericiri vremelnice.

Pentruca însă acea bucurie să nu treacă deodată cu aceste sărbători, ci să ne însoțească în toate zilele vieții noastre și să paralizeze orice nefericire vremelnică și trecătoare, este neapărat de lipsă să cultivăm tot mai mult acea putere mare, sădătă de însuși Dumnezeu în sufletul nostru, ce o numim sfântă credință în Dumnezeu prin care și stăm pururea în legătură cu El. Legătură, fără de care nu este nici bine nici fericire între oameni.

Iar pentru a înțelege și mai bine, iubiților, puterea cea mare a acelei sfinte credințe, nu vă voi aminti numai ceeace ne spune sfânta scriptură, că și sfintii numai prin credință au biruit împăratii, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, și au intors taberile contrarilor în fugă, dar vă voi mai aminti ceea-ce știți și voi, că tot acea sfântă

credință întărește și însuflăște și pe iubiții noștri ostași din răsboiu, să nu se înfricoșeze de bubuțul tunurilor și de sueratul gloantelor, ci cu primejdia vieții să lupte vitejește contra dujmanului.

Acea sfântă credință măngăie și întărește pe soții, cari deplâng moartea soților lor, pe orfanii cari deplâng moartea părinților lor, pe bolnavii cari nu se pot tămaudi de morbul lor prin nici o îscusință omenească. Si tot ea face pe omul sărac și lipsit să se simtă mai bine și mai fericit decât mulți bogați nemulțumiți cu soarta lor.

Deci dar ce văsi putea recomandă mai cu folos și la aceasta ocazie, decât să cultivați tot mai mult în sufletul vostru sfânta credință în Dumnezeu și în unul născut Fiul său, Domnul nostru Iisus Cristos, pentru a vă măngăia în durerile voastre, și a vă bucură în zile bune. Să aveți pururea în vedere ceeace ne spune sfânta scriptură, că credința fără de fapte moartă este, și așa credința voastră să o arătați și prin fapte, căci scris este, că credința fără de fapte moartă este. Să o arătați prin căt mai regulata cercetare a bisericei, prin împărtășirea cu sfintele taine, cu buna creștere a fiilor voștri, cu miluirea săracilor, cu ajutorarea bisericilor și școalelor, și prin sprijinirea altor asemenea așezăminte de binefacere și prin ferirea de orice fapte rele, osândite și de Dumnezeu și de oameni.

Urmând așa, bucuria de Nașterea Domnului vă va însosi în toate zilele vieții voastre, căci aceea va delătură și va îndulci și nefericirile ce cumva aji întinpină în această viață, iar după încheierea cursului acestei vieți vă veți învrednică și de fericirea cea vecinică.

Ceeace dorindu-vă și eu din inimă, și poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători, precum și cele apropioare ale anului nou și ale botezului Domnului, să le petrecedi în pace, sănătate și mulțumire, cu binecuvântare arhierescă am rămas.

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din 1915

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu:
Ioan Mețianu
Arhiepiscop și Mitropolit,

Crăciun...

(x) Si iarăș se iubește steaua mândră și minunată.

Si iarăș pornesc în cale Craii răsăritului, și trec pe la Irod, pe la domnitorul răstăt la vorbe și crunt la fapte, și se opresc la Fiul sfânt, la Fiul cel fără 'nceput, Lui să i se 'nchine.

Căci astăzi s'a născut Domnul popoarelor.

S'a născut nu în strălucire orbitoare, ci în sălaș fără podoabe lumești, în iesie pe fân uscat.

Dar îngerii cerului l-au împrejmuit pe El. Si păstorii din câmpie cu mielușei și magii dela soare-răsare cu daruri bogate de aur, cu smirnă și tămâie, au sosit călăuziți de steaua măreață, și smeriți au pus darurile înaintea Sfântului copil, înaintea celui născut să măntuiască o lume prin învățăturile și pildele Lui.

Sărbătoare, care să cuprindă mai mult farmec, mai multă poezie decât aflăm în sărbătoarea nașterii Mântuitorului, nu se poate închipui.

Se bucură copiii, se bucură ființele mici și nevinovate. Bucuria lor descrește frunțile întunecate. Veselia lor neprefăcută întinerește și curăță sufletele bătrânilor, încrustate de amarul zilelor fără păreche, care ni-au cerut și ne mai cer jertfa cea mai pe sus de toate.

Nădejdi nouă pare că licăresc în depărtări. Gândul ni se duce la neîntrecuții noștri ostași români, luati de mult de acasă și porniți în hora cea mare a morții.

Crăciunul îi găsește pe unii în tranșeele ninse, pe alții în spitale, sau sub glie, și pe mulți în focul de grănețe și erătoare.

Noi, cei de acasă, săntem cu dorurile și cu jalea la voi, suflete vitejiste cari suferiți sau ati suferit, sau cari cu brațe oțelate și nestrămutați în credință să împliniți mai departe aspră datorie, ca să aduceți lumii, împreună cu soții voștri de arme și de suferințe, pacea aceea mult rănită și plătită cu râuri de sânge și cu moibile mari de aur...

Zia nașterii Domnului îndeamnă pe creștin, să-și cerceteze interiorul cu băgare de seamă. Ea ne sfătuiește întâi să înlăturăm din noi *ura și zavistia*.

Popoarele înapoiate în cultură sau popoarele decăzute în moravuri se deosebesc prin sfadă și gâlceavă. Osânda aceasta, produsă mai ales de firi pizmătărești și de trufii jignite, se iubește și la neamul nostru românesc când într'o parte, când într'alta. Ea va trebui, cel puțin după răsboi, să se răreasă, făcând loc lucrărilor de bună înțâlegere ale celor întovărășiți în hârnicie și în cinste.

Zia de astăzi propovăduiește *iubirea*. Iubire între toate neamurile pământului, iubire de părinți, de frați, de copii, și iubirea de-apropelui, oricare ar fi el.

Cei mici și puțini, — cum săntem bună oară noi români din moarhie, — trebuie în deosebi să-și iubească pe ai lor, să nu-i stânjenească, să nu-i prigonească, și conflictele dăunătoare din mijlocul lor să le înălăture.

In înțelesul învățăturilor lui Cristos, avem datoria să iubim și pe cei străini de limba și credința noastră.

Dela acești străini, intru cât sănț mai mulți și mai tari de cât noi, aşteptăm să ne dea puțină omenească de-a-i socoti de frați și la bine, și la rău, aşteptăm și cerem să nu ne impadece în desvoltarea noastră firească, să nu fim jigniți mereu nici în interese materiale și culturale, nici în sentimentul nostru național propriu or căruia popor de viață.

Dacă dușmanii cei mulți și tari din afară ne-au învățat să lăsăm la o darte cearta și desbinarea: învățătura aceasta să nu fie trecătoare, ci să-și reverse binefacerea și în timpri de pace, întărind pe toți fișii acestea patrii în vederea întâmplărilor viitorului neconoscut, când li se va cere iarăș să-și verse sângele pentru țară și pentru dinastie.

In răsboiul cumplit actual fiecare neam din monarchia noastră a încercat să întreacă pe altul în vitezie și în dănicie, nici unul n'a voit să rămână mai pe jos și rușinat în fața semenilor săi.

Eată aşadar, cu libertatea de dezvoltare culturală și națională, — cătăni s'a dat, — nu numai n'a stricat întregului, ci dimpotrivă l-a regenerat și l-a format atât de robust, încât de zidurile lui s'au frânt masse de oștiri curat naționale, — ca de pildă ale italienilor și ale sârbilor.

Priviți, de altă parte, la ruși. Cu ce fel de inimă au pornit la lupte polonii, evrei, basarabenii: *prigojni* fără milă ai moscovitilor? Acei nenorociți erau buni bucuroși să-și lapede armele, să-și înalțe mâinile, să cadă căt mai de grabă în captivitate dușmană și să scape de iubirea vîtreagă a patriei rusești.

Viteaz la răsboi, și înțelegt la vreme de pace: Aceasta să fie prin urmare ambiția ori cărui popor, care aspiră să aibă zile nesfârșite și să realizeze progres în drumurile fericirii sale.

I se spune neamului românesc nu odată, că este poporul lui *«ține minte»*.

Noi, români, adevărat că ținem în memorie și binele, și răul, poate uneori mai mult decât ar fi în interesul nostru.

Dar adevărat este și aceea, că pe oamenii *îngăduitori* inima românească a știut și stie să-i prețuească totdeauna după vrednicie. Cu greu se va găsi popor mai de încredere și mai recunoșcător, decât s'a dovedit neamul românesc din ori și care țară ce o locuiește: Nu trebuie decât să-l iezi cu binele, și l-ai căstigat pentru orice împrejurări.

Aurul, smirna, tămâea — de bună voie aduse — sănț daruri, ce ne fac băgători de seamă să dăm și noi din căt aveam.

Mijlocul de a întări temelia viitorului unei nații să tocmai în a da căt poți mai mult, și a lua căt poți mai puțin.

Invață-ți urmașii, din tinerețele lor fragede, că în dat, nu în luat, să-lășluește mulțumirea vieții.

Curățind de averi pe cei mulți și pe cei neajutorați, pregătești paguba viitoare a celor culți și învățați. Ruina unora aduce nimicirea multora. Averi îngrămadite într-o mână dărâmă prea adese norocul și sănătatea moștenitorului, care nu s'a trudit cu agonisirea lor.

Voiești să fii părtaş de plăceri curate și, la bătrânețe, de liniște? Deprinde pe cei din jurul tău, prin exemplul tău, să întindă ajutor și scut deaproapelui, care are trebuință de pâne și nu de pietri.

Spune-le cu fapta, să nu ocèlească instituțiile de cultură și de filantropie. Să nu se ferească din calea neorocitului și a prigonitului, care cere sprijin sau milă, și care ar putea fi foarte ușor tocmai unul din urmașii eroului fără nume, îngropat în Polonia rusească, în Galicia, în Balcani, sau la Isonzo...

Iubire și dănicie!

Eată adevăruurile mari, ce se desprind din sărbătoarea zilei de astăzi! Să le păstrăm ca însușiri măntuitoare acum, la anul și la mulți ani.

Nașterea Domnului nostru Isus Cristos să vă fie tuturor cu bucurie și cu nădejde de propășire în cele bune!

Pacea eternă.

«Pe pământ pace și între oameni bunăvoie!» Acestea sunt cuvintele, cari se rostesc în ziua nașterii Domnului în toate bisericile, la toate altarele, căci aceasta a fost misiunea cu care a fost trimis în lume fiul Domnului, Mântuitorul nostru Isus Cristos, anume, ca se introducă iubirea între oameni, pacea pe pământ, bunăvoie între toți cei făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Dar pacea și bunăvoiea între oameni nu s'a sălăsluit pe pământ nici acuma, după 1915 de ani dela Nașterea Mântuitorului! Să va sălăslui ea în viitorul mai apropiat ori mai îndepărtat? Oamenii bisericii, urmașii lui Cristos, cred și speră, iar cei cucernici și cu frica lui Dumnezeu o doresc din toată inima. Gândul lor la pace este.

Intr'un articol de Crăciun episcopul romano-catolic Dr. Otocar Proháska încă despre pace vorbește și ajunge la concluzia, că după răsboiu lucrurile nu se pot desvolta decât numai în direcția care duce la realizarea cuvântului din sfânta evangelie despre pace, la infăptuirea păcii eterne.

„Eu trăesc în credință și sunt de convingere, — scrie învățătul episcop, — că lumea și pe urma acestui mare răsboiu a făcut pași gigantici spre realizarea idealului. Sunt convins, că în lumea sufletească și în curgere procesul eliminării răsboiului și e în pregătire proclaimarea răsboiului de crimă, din punctul de vedere social, de drept și teologic.

Gândirea omenească, trece acuma prin o astfel de frământare, din care se va forma concepția cea mai nobilă, că răsboiul e numai o situație de contrângere a unui grad inferior de cultură, și că e numai o tradiție a vechiului nostru barbarism, purtată cu noi, de care ne vom desărăca însă cu siguranță în măsura în care progresăm.

Scopul acesta sublim îl servim astunci, când îmbrățișăm problema pacifismului cu căldură, cu suflet religios, recunoscând în ea ecoul evangeliei din Vifleem. Viitorul e al credinței celei mari! De aceea, se credem în evangelia păcii, se o acceptăm în intregime, să credem, că și congresele de pace, și conferența dela Haga, calcă în urmele fiului lui Dumnezeu și merg spre împărăția lui Dumnezeu. Credința aceasta mare se va năzui apoi, ca biserică și școală, familia și societatea, să-și dea mâna la educarea generației lui Cristos, a omenei iubitoare de pace, desvoltând în ea condițiile reale ale vremilor mai bune: sentimentul creștinesc, iubirea adevărată, ca pe calea aceasta să aducă mai aproape de olaltă păturile sociale și apoi și pe cele naționale.

Până acuma cultura a învins pretutindenea anarhia. De ce se nu credem, că ea va învinge și anarhia dintre națiuni și state? Cultura a potențat până acuma pretutindenea conștiința astfel, că tocmai prin respectarea față de noi am fost puși în stare se respectăm pe alții. Si dacă a făcut aceasta cultura cu omul față de semenul seu, de ce se nu o poată face și cu națiunea față de altă națiune? Nu vrem nici un fel de internalism și nici nu vrem se desconsiderăm și se bagatelișăm unitățile naționale, ci din contră, vrem popoare tari, care însă să se stimese reciproc; vrem unitate de națiuni, cu națiuni tari, dar în loc de anarhie, vrem alianță superioară între ele, în loc de răsboiu, echilibru de drept și siguranță între ele!

Aceasta e credința noastră la sărbătorile Nașterii Domnului, și acesta e programul nostru, pentru a cărui re-

alisare se roagă sute de mii. A purta răsboiul, e o datorință mare pentru noi; dar a crea domnia păcii după răsboiu, e asemenea datorința noastră; și e dorința noastră și bucuria noastră. *

Subscriem și noi toate aceste părerile corecte și adăugăm numai atâtă, că pentru realizarea acestui frumos program, pentru atingerea acestui sublim ideal, se cere ca cultura, chemată se învingă anarhia pe întreaga linie, se fie o cultură religioasă-morală în prima linie, și se fie dată fiecăruia în limba sa maternă, pentru că numai așa se poate încuba în inimă fiecărui sublimă idee a iubirii de oameni și a păcii pe pământ! Se speră, că vor veni și zilele în cari așa are să fie.

Cum își măngăia Șaguna turma în vreme de răsboiu.

Urmând unui străvechiu îndemn apostolesc, arhiereii de toate neamurile și confesiunile au luat bunul obicei, ca la anumite praznice și momente însemnate din viața bisericească să-și cerceteze credințoșii cu cîte-o scrisoare pastorală, cuprinsând povești și măngăieri duhovnicești.

Mitropolitul Șaguna a fost și sub raportul acesta o personalitate de mare arhipăstor bisericesc. Pastoralele și circularele, care le adresa clerului și poporului său — tot atâtea documente clasice de înțelepciune, dragoste și pri-veghiere neadormită — ni-l înfățișează pe Șaguna, ca pe prototipul arhierelui ideal, pătruns de greutatea și sfintenia chemării sale păstorești și gata în tot momentul a-și jertfi sufletul pentru turma sa.

Mai mult. O singură privire asupra pastoralelor și ordinațiunilor ieșite din mâna lui Șaguna, ne va convinge pe deplin, că el a fost arhie-reul luminat, care a stat totdeauna la înălțimea vremurilor sale și a evenimentelor, care s'au succedat în viața publică a țării, înțelegându-le rostul și însemnatatea politică și știind să încopie de ele interesele bisericei și ale poporului său.

Nu voim să ne oprim de astădată la caracterizarea mai deaproape a pastoralelor lui Șaguna.

Din prilejul îndureratului praznic al Nașterei Domnului, din acest al doilea an al celui mai mare cataclism delă potop încoace, aflăm de potrivit să reproducem, în organul întemeiat de Șaguna, una din multele sale pastorale, care pe largă momentele de importanță istorică, ce conține, prezintă și o notă de actualitate față cu vremurile, ce străbatem.

Era la anul 1849. Episcopul Șaguna fusese dus la Olmütz, ca să-și prezinte omagiile înaintea noului monarh, M. Sa actualul nostru împărat și rege apostolic, asigurându-l totalitatea de credință și alipirea nestrămată a poporului românesc din Ardeal față de tron și casa domnitoare. După o absență de multe luni de zile întrors acasă în mijlocul turmei sale și luând cunoștință de starea cea jalnică și amărătă, în care se afla multimea credințoșilor săi, după răsboiul din 1848-49, Șaguna pătruns până la suflet de suferințele poporului său se grăbește să-l măngăie, să-l îmbărbăteze și să-i întărească inima, deschizându-i perspectivele unui viitor mai bun și mai senin.

Înălță, în ce chip scria Șaguna turme sale de credințoși români, la sărbătorile Crăciunului din anul memorabil 1849:

Nr. 201/1849.

Mult iubita mea turmă în Cristos! Bunătățile inimilor voastre, iubirea voastră cea învățăiată, care totdeauna ați

¹ Un mic studiu asupra lor: v. «Revista Teologică» a. 1907, pp. 28 și urm.

arăzat și arătați către mine, ca către arhiepiscopul vostru, și care deapurea mi-a fost spre cea mai mare măngăiere și bucurie, — pentru că dintr-ânsa purcede ascultarea, cu care ca niște fii credincioși deapurea ați primit învățările mele, îndreptate spre folosul vostru și le-ați împlinit fără de nici o împotrivire, — mă simesc pe mine, ca la sărbătorile Nașterii Domnului nostru Isus Cristos, Anului nou și a botezului unuia născut Fiului lui Dumnezeu, să vă întâmpin cu dragostea mea arhipastorească. După aceea și dorul inițial meu de a vă putea cumva măngăia, m'au indemnăt pe mine, ca să vă scriu vouă acum, pentru că așa au adus cu sine neapărata lipsă a națiunii noastre întregi și datorința mea către înălțatul nostru împărat, ca nici în luminata sărbătoare a sfintelor Paști să nu pociu fi cu voi, și între voi, pe carii intru atâtă vă iubesc, și să nu vă pociu împărtășit persoană binecuvântarea mea arhipastorească. Deci neputând eu trece cu vederea prilejul acesta, vă îmbrățișez și vă întâmpin prin scrierea aceasta a mea, care să vă fie cel mai vîrtoș semn al adevărării iubirii și îngrijiri, ce are pentru voi arhiearelui vostru, cel ce bucuros își pune sufletul său pentru turma sa cea iubită.

Iubiți mei fii! Eu, care mă aflam în Moravia la Olmütz, unde lăcuia atunci și unsul Domnului, tinăruil nostru împărat, am fost depărtat de voi cu sute de mile; dar credeți, iubiți, că numai cu trupul am fost depărtat dela voi, iară cu sufletul nici într'un chip nu m'am despărțit de voi, și cât au dat Dumnezeu, ca să pot veni în mijlocul vostru, nu am pregetat nimic, ci m'am grăbit a mă întoarcere la voi; pentru aceea iată, iată iubita mea în Cristos înălțat arhiearelui vostru este cu voi și între voi și închinându-vi-se vouă tuturora, vă zice cu al său glas părintesc: *Cristos se naște, slăviți-l, Cristos din ceriuri, întâmpinați-l, Cristos pe pământ, înălțați-vă, cântați Domnului tot pământul, și cu veselie lăudați-l popoarelor, că s'au preamărit. Acum binecuvântați pe Domnul toate slugile Domnului în curțile casei Dumnezeului nostru! Ridicați ochii voștri la cer, căci de-acolo vine ajutorul și ziceți: Dumnezeule! sprijinitorul nostru ești Tu și mila Ta ne va întâmpina.*

Știi, îmi e prea bine cunoscută, iubiți, întristăcinea voastră, pentru că aceasta e și a mea; știi măhnirea voastră, pentru că aceea e și a mea; știi năcuzurile voastre, căci acele sunt și ale mele; știi ostenelele voastre, căci acele sunt și ale mele; știi pagubele voastre, căci acele sunt și ale mele; cunosc pricina păriilor voastre de lacrimi, care nu vreau să inceteze, o cunosc prea bine, căci pentru aceea curg și ale mele. Le știi toate acestea, însă fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până 'n veac! Laolaltă ne văieră, laolaltă și unul pe altul să ne și măngăiem, încrezându-ne, că nu ne va lăsa Dumnezeu. Nu ne va lăsa! Iată eu vă spuiu, că nu ne va lăsa! Măngăiați-vă, vă zic, măngăiați-vă, pentru că fericiți și bătrâni, care n'a umblat în calea păcătoșilor! Fericit este creștinul, care a ales și a lăpădat în casa Dumnezeului său, mai vârstos, decât a lăcui în lăcașurile păcătoșilor. Dumnezeu dar și mărire va da. Domnul nu va face lipsiți de bunătățile, pe cei ce urăbă întru nerăutate. *Noi am umblat pe calea, care ne-a poruncit unsul Domnului, împăratul nostru, și cu nespuse jertfe ne-am finit de casă lui cea strălucită. Dumnezeu dar nu ne va lăsa!*

Iubiți mei! Încă în 25 Ianuarie 1849, după călindarul nostru, am fost norocos și fi primit la Majestata Sa înălțatul nostru împărat *Francisc Iosif*. Cu prilejul acesta eu am spus înălțatului împărat toată starea neamului nostru, descoperindu-i mai întâi credința cea necătinată care o avem către Dânsul. I-am spus, că nația noastră cea română e nația aceea, care încă la începutul turburărilor, în adunarea dela Blaj, a jurat că va fi credincioasă împăratului său și că aceasta o au arătat și prin fapte. I-am spus, că nația noastră pentru credința aceasta, care au păstrat-o așa strănic, neîntinată, au trebuit să aducă mari, prea mari jertfe, fiindcă pentru credința sa a trebuit să vadă multe sate de ale sale date flacără focului și mai multe mii dintre ai săi, parte preoți, parte mireni, aruncați pradă morții. I-am spus, mai încolo, că ea este nația aceea, care acum doi ani a dat 5000, iar acum un an a dat 4000 de cătane. Mai încolo i-am spus, că nația noastră are două regimete de granițieri în Ardeal, carii ca niște credincioși vitezii ce sunt, se luptă neîncetat pentru tronul împăratesc, și că unii dintre credincioșii aceștia granițieri, pentru credința lor către împăratul și pentru iubirea lor, care o au arătat către națiile cele credincioase împăratului, nevrând pe porunca rebelilor a se bate cu ele, au fost prinși la rebeli spre cea mai mare durere și măhnire a nației, și cumcă tocmai granițierii noștri au fost aceia, cari încă în luna lui

iulie 1848 au pornit cu bărbătie la luptă asupra rebelilor. Mai pe urmă am spus înălțatului nostru împărat, că nația noastră este aceea, care din credința ce o are către dânsul, n'au vrut să deie cătane pe partea rebelilor, ci cu perderea mai multor din ai săi s'au împotravit zicând, că pentru împăratul toți vor merge, mic și mare, iară pe partea rebelilor nici unul. După toate acestea, aducând înaintea feței înălțatului împărat sarcinile cele grele și uecazurile cele amare, care le-am purtat, l-am răgăit în numele vostru, al tuturora, ca să ne facă și pe noi români asemenea cu alte nații, și precum purtăm greutățile, așa să gustăm și bunătățile.

Și iată, iubiți, iubiți mei fii, iară pocuțice, măngăiați-vă! pentru că preabunul nostru împărat Francisc Iosif s'a îndurat a-mi răspunde, că descooperirea, care i-am făcut eu despre credința românilor către dânsul, o primește cu desfățare și cu bucurie; că îl doare inima pentru primejdile, care au trebuit să le suferă România, și că să știe România, că și ei vor fi întru toate asemenea și tocmai așa ca celelalte popoare din împărtășie.

Apoi am mai fost de vre-o trei ori și cu deputații noștri la împăratul și totdeauna ne-au făgăduit bune pentru voi. Așa dară nu trebuie să ne desnădăduim, pentru că Dumnezeu găsește de toți.

Vă zic mai încolo, să vă măngăiați, pentru că ne-a dat Dumnezeu un împărat milostiv, înalt, care din iubirea, care o are către popoarele sale, au dat în 4 Martie 1849 o constuție, prin care face toate popoarele asemenea. Prin constituția aceasta s'a indurat și așeza Maiestatea Sa între altele, ca

1. Uniunea țării Ardealului cu cea a Ungariei să se desfăcă;

2. Că fiecare nație are drepturi asemenea, de a-și păstra și a-și cultiva naționalitatea și limba și dreptul acesta nu î se poate vătăma.

3. Așișderea toate religiile au drepturi asemenea.

4. Formarea cea înălțatul a Ardealului se va statornici prin un nou statut, în concordanță cu constituția imperială, după temeiul deplinei neatârnări de Tara ungurească, și asemenea îndreptățiri a tuturor națiunilor din țară.

5. Ca să se facă și pentru averile grănițierilor legi deosebite, și ca să li se deie și lor ușurințele și bunătățile aceleia, care se vor da și celorlalte plase de locuitori din țară.

6. Ori-ce slujire și slujbă urbarială sau iobăgiască său șters.

7. Toti, cari au cerutele învățături, au drept la ori-ce slujbă.

Așa, iubiți mei, așa și nu altminterea stau astăzi lucrurile patriei noastre și ale popoarelor dintr-însa; nu trebuie să deci, să vă dați pradă întristării, ci întăriți-vă cu inimă și bucurându-vă, să mulțumiți lui Dumnezeu, că așa de strălucit văți putut arăta credința către împăratul vostru cel bun.

Să vă bucurați, că ați putut aduce așa multe și mărete jertfe pentru apărarea și susținerea tronului împăratesc. Adevărat, că jertfele noastre nu se vestesc cu trămașă răsunătoare în toate părțile, ba dimpotrivă, sunt multe, care nici că se ivesc la lumină, însă cu toate acestea, partea cea mai mare dintre ele e cunoscută la înălțatul împărat și la înalța lui mărită casă; nu trebuie dar să ne desnădăduim.

Să vă bucurați, că ați putut arăta iubirea voastră către oștirile cele credincioase împăratului și le-ați primit în vremea cea primejdioasă cu brațele deschise în mijlocul vostru, în lăcașurile voastre și apărându-le și viață, când erau prigoite de vrăjmaș, vor povesti oștirile acestea totdeauna vă vor lăuda.

Să vă bucurați, că ați avut prilej a vă înfrăți cu toate națiile credincioase împăratului nostru, pe a căroră dragoste puțeti avea cu dreptate nădejde, pentru că unele dintr-însle își vor aduce aminte, că deoarece n'au vrut frații noștri din regimentul II de granită a se oștii asupra lor, au pătimit multe goane dela rebeli.

Să vă bucurați, că mai mult nu va părași românul nația și legea sa, nici îi va mai fi rușine de dânsa, precum cu durere trebuie să mărturisim, că s'a întămplat în veacurile trecute; astăzi și fiecare român fălos și trufaș cu nația sa, că este mădular nației credincioase monarhului său și că este mădular nației bineplăcute celorlalte națiuni compatriotice, drepte și loiale.

Să vă bucurați, că văți putut arăta bunului vostru împărat și patriei, că sunteți nație și că vă știți ține locul de nație într-țările nații, cu care trăim sub binecuvântatul schiptru al înălțatului nostru împărat.

Înălțatul vă zic, să vă bucurați, pentru că pe vecie va rămânea neștearsă în istoria țării și a nației noastre credința noastră

cea nepărată, către împărat și ministerul lui, și vitejia multor bărbați și femei din nația noastră.

Deci să nu vă desnădădui pentru omorurile, arderile, jafurile și toate relele, căte ne-au făcut nouă vrăjmașul, pentru că tocmai ele vor naște peatra fericirii a tot neamului nostru; păzii numai înțelepciunea și virtutea și vă străduiți și vă înfrumuseță toate faptele voastre cu acestea și îmi crediți, că Dumnezeu și împăratul nu ne va lăsa!

Doară nu știți, că sunt poftit dela Excelența sa adânc cinstiștilor nostru guvernator Domnul Baron de Volgemuth, ca să fac arătare despre văduvele și orfanii românilor, care în vremea răzmiriței cinstiști au căzut pentru împăratul și despre cei ce schilavă și neputincioși au rămas după răsboiul acesta, ca pentru ei să se poată mijlochi o îngrijire din vîstiera statului. Un semn mare și măngăietor al miclei părințești a Excelenței Sale Domnului Guvernator.

Dară, iubiți mei! ca să vă folosiți de bunătățile, de care v'au făcut pe voi părtășii înălțatul nostru împărat, este de neapărăt lipsă, ca să fiți în toate lucrurile voastre înțelepiți, ascultători și muncitori. Astfel de purtare veți arăta atunci, când vă veți feri de păcate și de ori-ce slăbiciuni; când veți fugi de patimă și vă veți purta după legile lui Dumnezeu și ale împăratului nostru, ascultând totdeodată și pe înaintătorii voștri, cari nemijlocit priveliște obștesc al poporului.

Iubiți! Tot creștinul e dator a fi cu pază către troparul Crăciunului, în care cântăm: «Nașterea ta Cristoase Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței.

* * * * *

V'am dat și în anul trecut multe învățături și între altele v'am spus, că iobăgia se va sfurge. Și iată, iubiți mei, că așa s'a întămplat; despre adevărul acesta v'au convins pe voi și Excelența Sa domnul guvernator al nostru Baron de Volgemuth, încă la 27 Noemvrie a anului curgător, zicându-vă în scris, că robota, iobăgia, este stearsa pentru toți vecii și tăranii să nu aibă nici o frică sau temere, că ar cugeta cineva a introduce iarăși iobăgia. Știi, că s'au bucurat înimile voastre, înțelegând aceasta dela trimisul înălțatului nostru împărat. Aici trebuie să vă fac băgători de seamă și la sfatul cel mare și folositor pentru voi toți, care au purces din părinteasca inimă a suslăudatei Excelenței Sale în aceeaș prochemăciune, unde adeacă vă sfătuiește, ca, deoarece nelucrarea adecă lenevirea este cel mai mare dușman al țărănlui, să fiți muncitori și timpul cel de prisori pentru economia voastră, să-l întrebuiți la aceia, cari vă îmbie cu lucru pe bani, ca să câștigați un bănișor pentru voi și prinții voștri, neavând nici o frică, că dacă vă lucrează pentru bani, se va întoarce iarăși iobăgia.

Vedeți, iubiți, cum se îngrijește împăratul și viteazul ocărnuitor al țării voastre pentru voi și pentru folosul vostru! Arătați dară în faptă, că prin lumina cunoștinței, care vă răsărit prin Nașterea Domnului nostru Isus Cristos, pricepeți folosul acestui sfat părintesc și-l împliniți în toate zilele vieții voastre, spre cinstea voastră și spre binele vostru. Credeți-mi, iubiți, că starea voastră mult atârnă pe viitor dela însăși purtarea voastră, pentru că numai purtarea bună și mintea sănătoasă pot no-roci pe om și a-l aduce la o stare fericită. Dela purtarea cea bună atârnă și aceea, că precum acuma văți mantuiește iobăgia, să vă veți bucura încă și de alte ușurări, dacă vă veți arăta vrednici de acelea. Deci arătați-vă cu blândețe și cu ascultare către marii voștri și atuncia Dumnezeu și împăratul va fi cu voi.

In sfârșit vă trimis binecuvântarea mea arhipastorească, poftindu-vă tuturora, ca săfintele sărbători ale Nașterei și ale Botuzului Domnului nostru Isus Cristos, precum și ale Anului nou în pace și sănătate și în toată îndestularea și spre măntuirea sufletelor voastre, la mulți ani să le serbați și să le petrețeți, și vă rog, ca un tată pe fiili săi, ca să nu uită strădania mea, care ziua și noaptea o am pentru voi, ci să moștăliști cu ascultarea învățăturilor mele; să fiți cu frica lui Dumnezeu, cu credința către împăratul, cu dragoste către deaproapele vostru, ori de ce neam sau limbă va fi acela, și mai pe urmă să-mi îndulcici rugăciunea mea, cu care mă rog: ca Tatăl nostru, carele este în ceruri, să păzască sfintele sale lăcașuri și toate cetățile, orașele și satele, de ciumă, de foame, de foc, de sabia, de venirea asupra noastră a altor neamuri și să ne izbăvescă de răsboiul cel dintre noi, și ca milostiv, bun și bland să fie bunul și iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, care să ne mantuie de tot răul și să ne miluiască. Amin.

Al vostru
Sibiu, 6 Decembrie 1849 de voi
grijitor arhiearelui Andrei Saguna m. p.

Istoria se repetă.

Vîforul răsboiului din anii 1848—49 se deslăunuește astăzi înaintea ochilor noștri în cadre cu mult mai uriașe și în proporții cu mult mai formidabile. Jertfele de sânge și avere, care s'au cerut acum dela neamul românesc pentru tronul și monarhia habsburgică, sunt incomparabil mai grele și mai crunte, decât la 1848.

Acum, ca și atunci însă, fișii poporului nostru au făcut să strălucească în lumină de glorie strămoșeștile lor virtuți cetățenești și ostășești. Acum, ca și atunci, au făcut dovada, că în caz de nevoie ei știu să lupte cu vitejie și să moară cu credință pe-ntru «înălțatul împărat», persoana luminată și misterioasă, față de care *preotul și dascălul lor* i-au învățat totdeauna să fie supuși și ascultători în vreme de pace și răsboi.

Credința aceasta naște însă în sufletul tuturora o *nădejde mare*. E nădejdea legitimă și mută, atât de frumos exprimată de Saguna, că «*precum purtăm greutățile, așa să gustăm și bunătățile*».

Urmând exemplul lui Saguna, înțelegându-i bătăile înimii și identificându-se cu nevoile și aspirațiile neamului, capii bisericii noastre de astăzi, — străbătători și dânsii ai unor vremuri de mari prefaceri istorice, — la timpul cuvenit vor ști de sigur să alege și dânsii înaintea tronului și a sfetnicilor țării, pentru a le zugrăvi în adevărată ei lumină jertfa prestată de neamul românesc și a nu lăsa, ca vrednicile și bravurile lui cu prisosință dovedite să fie umbrite de pisma și orgoliul altora...

Iar până atunci stăni și luptăm cu toții, fiecare la postul său, îndrând toate mizeriile răsboiului, în nădejdea curată, că săngele sutelor de mii de frați ai noștri va fi jertfa menită să deschisă și pentru neamul nostru orizonturile unui viitor mai senin și să i croiască o soarte mai omenească, sub toate raporturile vietii.

De aceea, în aceste zile de mare praznic al creștinătății dreptcredincioase, când ochii credinței noastre religioase sunt îndreptați spre steaua care a luminat calea magilor dela răsărit, — în aceste zile de Crăciun însăngerat și 'nlăcrimat, când aproape toate popoarele lumii se frâmântă și se sbat în căutarea stelei conduceatoare a destinelor lor pe pământ, noi

rientele noastre făcute în răsboiu. Liberalismul, care singur cuprinde în sine toate forțele unei națiuni, se nefie și în viitor ideea conducețoare, pentru că el face, ca în patria aceasta fiecare să se simtască bine, prin aceea, că satisfacând exigențelor statului, poate se trăiască și pentru interesele proprii speciale.

Mai pe larg s'a pronunțat apoi în chestia de naționalitate dela noi contele Tisza István, ministrul nostru președinte, care a spus următoarele:

«Politica națională maghiară, aşa cum eu o înțeleg, s'a basat totdeauna pe stâlpul fundamental, că noi trebuie

se înțelegem cum să unim în armănia sufletească a națiunii politice ungare și pe cetățenii de alte limbi ai patriei acesteia, cum să-i atragem spre noi, să-i avem lângă noi în toate luptele și în toate primejdile. În privința aceasta încă e anul expirat un an plin de experiențe înălțătoare de inimi. Cred că pot stabili, că am fost în drept noi, cari am crezut în fidelizeitatea cetățenilor de alte limbi ai patriei. Am avut dreptate când nu ne-am pus pe partea exagerată contrară, în urma pășirii vătămoare a unor singuratici, ori a anumitelor pături. Am avut dreptate noi cei ce am simțit, că acest stat milenar maghiar nu e patria numai a zece milioane de Maghiari, ci patria iubită a douăzeci de milioane de cetățeni de stat ungari. Patria celor 20 de milioane de Ungari, cari în momente de cercare, de criză, de primejdii, fac servicii patriei cu aceeași credință și cu același devotament.

Și dacă cauți aflu motivele marelui energiei, motivele puterii morale, manifestate din partea statului ungar, compus din națiunea ungară, le aflu în două imprejurări: întâi, că statul acesta e stat național, creat de națiunea maghiară, care i-a împriimat timbrul individualității sale, și al doilea, că acest stat ungar a știut să-și unească toți cetățenii în ideea națiunei unitare politice, prefăcând statul într-o ființă vie, într'un organism, susținut prin toate firele, prin toți porii, prin toți nervii unei vieți comune, în care fiecare particică se simte ca organ al unui corp viu, înzestrat cu facultatea de a simți primejdia care amenință întregul, și în țăsăturile căruia toate părțilele pot găndi, simți și lupta, ca un om în adevăratul întăles al cuvântului.

Ceealaltă imprejurare la care vreau să mă provoac este aceea, că acest stat național, această unitate a națiunii politice, nu e întemeiată pe asuprare, ci pe deplina egală îndreptărire, pe drepturi de departe mergătoare cu privire la conservarea diferențelor limbii și culturii, pe îngrijirea plină de iubire a intereselor și pe fundamentalul sentimentelor cu adevărat frățești. Dacă vrem

se conservăm și se întărim ambele aceste mari isvoare de forțe ale națiunii ungare și ale statului ungar, trebuie se mergem mai departe pe calea aceasta, trebuie să ne desvoltăm mai departe în direcția aceasta și trebuie să clădim mai departe. Avem să facem, ca întrегul organism al statului național ungar se devină mai puternic, mai desevărsit, și se fie înzestrat și cu arme, acolo unde se va simți necesitatea, ca să se poată împotrivi cu succes oricărui curent dușmănos.

Mancitățile cari se arată icicolea în privința aceasta în organismul nostru de stat au să fie delăturate. Dar trebuie se continuăm politica veche maghiară, care a înțeles să lege de noi pe cetățenii de alte limbi ai ţării cu firele de aur ale iubirii și ale alipirii. O nobilă misiune va aștepta pe glorioasa națiune maghiară pe acest teren. După răsboiu acesta mondial, pe care l'am luptat împreună, cu credință unită, în care victoria avem să o mulțumim și statonicii credincioase a celorlați concetățeni de alte limbi, după acest răsboiu mondial, care delătură multe

neîncrederi, resolvează multe neînțelegeri, aduce sufletele mai aproape de olaltă: acum, când sângele curge mai cu tărie prin vine, înimile bat mai cu căldură, acum e momentul de a ne contopi cu totul în iubirea de patrie, creând o situație, în care pe urma deplinei egalități de drept, prin conservarea tuturor intereselor, în atmosferă încredere și a iubirei, fiecare cetățean de limbă nemaghiară al patriei să se simte bine, având voia de a fi membru credincios al națiunei unitare politice ungare... (Aprobări și aplaus).

Evangelia și dreptul.

De Dr. Gh. Comșa.

Opera lui Dumnezeu nu poate fi amenințată cu săpare la temelia ei, căci fiind ea opera lui Dumnezeu, nu poate fi zdruncinată. Așa stă și cu dreptul, luat în înțelesul dreptului divin. Ceeace dreptul divin ne-ar putea aduce, pentru cazul când s-ar putea validata în întregul curs al libertății sale, e eschis să fie amenințat de frivolitatea oamenilor, căci atacul față de dreptul divin nu se potrivește a fi identificat cu un atac îndreptat împotriva atotputinței lui Dumnezeu de a lăua sub scutul și apărarea sa pe cel amenințat în cetatea ce și-a clădit-o pe baza dreptului divin.

Căutați descrierile celor ce au văzut înfricoșatele câmpuri de luptă și veți vedea, că nu numai opere ale dreptului uman, dar și ale dreptului divin sunt expuse celor mai crase amenințări, și cu toate acestea nici opera nu poate fi nimicită, dar nici creatorul operei. Eroul, care și-a lăsat reminiscențele corporale sub o cruciulită de lemn, la umbra unui brad, ori lângă murmurul unui părău, nu și-a pierdut totul; nici cel fără credință nu, căci și acela în clipele ultime deyine credincios și mărturisește astfel, că el nu e menit a fi numai în lumea aceasta, ci mai nutrește și nădejdea unei lumi viitoare. Din faptele eroului, căruia i-să curmat dreptul la viață, învăță urmășii, învăță generația viitoare să înțeleagă rostul adevărat al lumii acesteia.

Nicic nu explică mai înălțător adevărată ființă a dreptului, decât evangelia. Căci ea poate să dea răspuns mulțăitor și la întrebarea: e îndreptărit dreptul la viață, care e să de problematic, în al doilea deceniu al acestui veac? Fiind așa, ce măngăiere poate avea omenirea din cumpăratul răsboiu cu moartea? Această întrebare mai ales se potrivește cu acele națiuni, cari au fost așa zicând trase în răsboiu, mânate a'și vârsa sângele, fără subversarea unor cauze acceptabile.

E știut, că și libertatea e un drept al omului, un drept limitat printratorință. Dar paznicul infalibil al datorinței e religiunea. Religiunea e aceea, care împrumută dreptului adevăratul teren, pe care e și se aplică. Deci răspunzând la întrebarea despre raportul evangheliei față de drept, vom primi răspuns și la întrebarea concretă de mai nainte, privitoare la stingerea atâtării vieții pe câmpul datoriei.

Isus Cristos n'a fost un revoluționar politic și nici n'a pășit în lume cu un oarecare program de atare natură. Douăsprezece legioane de îngeri i-ar fi trimis Tatăl ceresc, dacă ar fi cerut. Când a intrat în Ierusalim ca rege, întrarea sa n'a avut aspectul și aureola unei manifestări de caracter politic. Când a scos din biserică pe ceice făceau negoț din casa Domnului, nu s'a îndreptat împotriva fariseilor și cărturarilor cu putere luminoasă, pentru că ei erau aceia, cari omorau sufletele și conștiința mulțimii. Secta farizeilor trecea drept superioritate în

fața poporului. Iată dar, care a fost atitudinea Fiului lui Dumnezeu față de ucigașii sufletelor!

Arhierii și cărturarii umblau să prindă pe Isus cu vorbe și să-l predea domniei statului, căci de aceea l-au întrebat, după cum ne istorisește evangelistul Luca, cade-se au ba a da dajde împăratului? Si Isus i-a somat să arate un dinariu și să-i răspundă al cui chip și a cui înscriptie poartă acel dinariu? Al împăratului, au răspuns fariseii, iară Isus le-a zis lor: «Dați dară cele ce sunt ale Impăratului, Impăratului, și cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu!»

Toți s'a mirat de acel răspuns divin și de atunci până azi mulți s'a ocupat de talcuirea acestui răspuns și mulți au crezut, că Isus a considerat, ca și cum Dumnezeu și Împăratul ar fi două puteri, cari stau alătura, ori sunt intim unite aceste puteri. Dar exegeti renumiți și-au ridicat glasul împotriva acestei păreri și au combătut energetic și acea părere, conform căreia aceste două puteri ar fi fost declarate prin acest enunțiamant ca puteri cu totul izolate. Nu! Prin aceste cuvinte s'a spus omenimii, că Dumnezeu și Împăratul sunt domni ai unor terene cu totul diferite! E așa de mare deosebirea între aceste două terene, încât e eschisă cu totul nașterea unui conflict între ele. Ne spune teologul german Harnack, explicând în sensul acesta corect acest loc al T. Nou, că banul de dajde și ceva pământesc și poartă chipul Împăratului, deci acestuia se cade a-i se da, însă cu aceasta nu are a face nimic sufletul, care aparține lui Dumnezeu.

Se mai află la Marcu cap. 10 v. 42 și 43 o asemenea idee, unde Isus înțelege, că asupra mulțimii nu e corect a stăpâni cu puterea brută. A zis Isus către învățători: «Știi, că celor ce li se pare, că împărațesc numeroase, le stăpânesc pe ele, și mai marii lor le domnesc pe ele. Iară pentru voi nu va fi așa: ci carele va vrea să fie mai mare întru voi, să fie vouă slugă!» După explicarea exegetilor Isus a înțăles aici, că nu posedă nici o valoare morală acea ordine de drept, care domina pe timpul său, ca una ce se sprijinea numai pe putere. A slujit, dar nu a exercitat putere, aceasta e cerința impusă de Isus, căci nu prin aceea rămâne dreptul drept, dacă e susținut cu puterea. Însuș Isus recunoaște existența dreptului, dacă el se basează pe principiile morale ale evangheliei.

Mântuitorul nostru Isus Cristos a arătat omenimii, că Dumnezeu e izvorul tuturor drepturilor și că la urma urmelor nu vor învinge ceice și impun cu forță puterea lor.

Drepturile pământești în sine luate sunt foarte mici, deci pierdere lor nu e cea mai de căpetenie pierdere.

Nedreptatea a făcut ravagii mari pe pământ; prin urmare cel asuprimit să nu se sbată a'și nimici existența sa, luptând împotriva nedreptății, căci ar sucomba, așa că pe pământ tot nu'și poate esopera dreptul său.

De aceea cere Isus, ca puterea fizică să fie înlocuită cu iubirea, ceace însă nu aduce cu sine, că și iubirea avem să o interpretăm de așa, ca și în primejdia vieții să stăm cu mâinile goale în fața dujmanului. Căci acolo am depășit deja lumea sentimentelor. Când e vorba de viață, deja am ajuns să robi numai ai rațiunii. Rațiunea ne spune deja aici, că evangelia nu cere dela noi imposibilitate când ne aflăm în fața morții, pe care o putem sfida! Ceice au fost duși fără voia lor în cumpăratul măcel de azi și sunt nevoiți să vârsa sângele frățesc, — căci după cuvintele apostolului Pavel toată lumea-i dintr'un sânge, — aceia nu păcatuiesc împotriva perceptelor evanghelice. Dar osânda rămâne asupra a-

celora, cari au înscenat acest spectacol lugubre al lumii de azi.

De acum se arată cine a împlinit porunca evangheliei. Biruitorii fapți din prezent sunt aleși de mâna pro-niei creștini a arăta lumii mari, că ei sunt cei cari au dat lui Dumnezeu aceea ce e și a lui Dumnezeu. Sângele ce se varsă azi, curge și din vinele popoarelor ce erau menite a trăi în pace, dar nu înțează a curge prin vinele celor ce vor veni în următori, iar cei căzuți prea de timpuriu mai au o altă lume, aceea a dreptății!

In amintirea lui Virgil Oonișu.

...Să ști draga mamă, că sufletul nu pleacă din lumea aceasta în clipita în care își părăsește sălasul de lut. El stăruie încă multă vreme cu iubirea lui duioasă și nemărginită printre noi. Șase săptămâni încheiate. În vremea aceasta, deslegat de slăbiciunile și patimile lutului, străbate toate olaturile pe unde a umblat în haina de tărină. Umblă să și ceară iertare dela prietenii și dușmani, dela toți oamenii pe cari i-a întâlnit în frâmantarea vieții, dela pământul cu pietrile lui, dela izvoare și văi, dela codrii cu cântăreții lui, dela câmpuri cu ierburi și dela lunci cu florile lor. Lară în ziua în care se închee sorocul de sase săptămâni, se întoarce asupra casei în care viețuiesc aceia, cari îl jăuesc și plâng mai mult, cu cari și-a povătuit el zilele, și ocrut de umbrele rugăciunilor, cari se desprind din sufletul lor, se înalță către împărația luminilor.

...Nu știu cum îmi răsare în minte în seara aceasta plină de taină și de o neînțelesă nostalgie povăta mamă, rămasă ca zestre sufletească dela bunul meu, dialul Constantin. Poate că în seara aceasta se împlinesc 6 săptămâni de când vre-un suflet, al cărui respect și admiratie îmi robește ființa, a închis pentru vecie ferestrelle pământești... Par că aud un zvon ușor la feareastră, asemenea celui pricinuit de fluturi când își ating aripiile de petalele florilor. În singurătatea în care mă aflu, stingherită numai de pălpările flacărilor din cuptor, cari aruncă dungi de aur în chilia plină de umbră, te simțesc părinte și povătuitor sufletesc al meu și al multor generații, te văd, apropiindu-te cu sufletul bun și curat ca lumina soarelui. Vii să-ți iei iertăciune și dela mine, nevrednică, — doar, să poruncește legea sufletelor! Îmi aparăca «un fulg ușor, un puț de floare, desorbit de o bătaie de vânt, un fumigel mlădios, care alunecă în spațiu și în infinitul albastru». Te văd cucerit de fericire, și eu robită de nevrednicia, de păcatele mele, îngheunchiată, cu fața la pământ, fără rugăciuni de iertare. Te rog să mă ierți pentru supărarea ce ți-am pricinuit, când după absolvirea claselor dela orfelinat am plecat în lume, cu sufletul plin de mărire din hambarele sufletului tău, și uitându-mi de tine am nesocotit totodată și învățăturile tale de aur. Supărarea și amăriține ce am pricinuit sufletului tău a înjosit pe al meu astfel, încât nu s'a mai ridicat nici când la treapta puterii morale, a curajului, ca să-ți ceară cel puțin asemenea fiului pierdut — iertare. În clipele acestea sfinte, cu sufletul zdrobit de durere mă închin măreței tale umbre, și îți cer să mă ierți de dincolo de mormânt.

...Durerea și căința sinceră a sufletului tău îmi dă putere de a grăbi și din lumea dumnezești tăceri. N'ai nesocotit învățăturile mele, ci ești jertfa aparențelor, cari sunt elementele cele mai obișnuite ale judecății pământești. În fond ai lucrat în deplină putrivire cu aşteptările și nădejdile mele. Surghiunul sufletesc, din care ești nevoită să-ți macini zilele, m'a durut, doar știu ce inseamnă Siberia sufletească! Îți îngheță toate visurile, toate dorurile și întreaga voință de viață».

...Și graiul îmi vrăji ochilor puterea de a-i vedea întreaga ființă, par că s'ar fi desprins asemenea unei icoane din cadrul infinitului. O seninătate fără margini îi era zugrăvită pe față, iar sufletul că o oglindă linșită răsfrângea împăcat întraga lume a experiențelor făcute pe furnicarul omenesc. Ochii, măriți de a fi primită strălucire divină, ascundeau în colțuri umbrele unei dureri tăinuite. Doar și încă în pragul indoleat al neamului, la marginea unui hotar necunoscut! Umbrele viorii ale amurgului se îndulcă parecă de prezența ființei lui, și îmi provocă senzația, că văd o fantomă. Mă cutremurai. O teamă neînțelesă mi se furișă în suflet. El observă și îmi vorbi cu blândețe:

..O, nu-i drept să-ți fie teamă! Am venit doar să împlinesc legea și porunca părinților, care trăește și în sufletul tău. O cunoște de mult și deslușit. Ea e deodată cu începuturile graiului nostru, zu-

gravit cu o frumuseță neîntrecută de fețele sănătății, prin chilile mănăstirilor. Urmând aceste povești, am venit și la tine, în *Siberia sufletească*, să-mi iau ierăcăiunea obișnuită. Te neliniștesc umbrele durerii ascunse sub gene? Ele nu sunt altceva decât reflecția durerilor și suferințelor, care pasc neamul în drumul răstignirii. Da, e aproape Golgota! Dar și *invierea!* Neamul va reînvia din focul patimilor cu duhul slobod de slăbiciune, și înzestrat cu puteri negrăite, care vor străluci în fața tuturor limbilor. O mică umbră de durere însă s-a pripășit în ziua înmormântării mele. Aici iarăși au răsărît îndemnurile neîngăduite ale nemului. Oratori de zi cu nemuluita! Cum e și soarte de ironică? Ce-am urât, zelind cu bunătate pentru a se îndrepta, mi-se întâmplă la poarta din apus a vieții. Parcă în zadar am scris «Scrata artistică din Şunturug».

Si toți mi-au cădelenișat faptele, ființa, viața, uitând să stăruie asupra *inuii*, în care sălășluește *voința*. Am voit să fac pe toate drumurile și pe la toate răspântile bine, să samână pretutindenea astfel de vorbe, din cari să răsără *lumina*. Mi-am cunoscut chemarea și mi-am întărit *voința*, ca să împlinesc chemarea. Faptele se uită, se nimicesc, *voința* rămâne veșnică și mai ales dacă *urmașul meu* va *cunoaște* și se va *pătrunde* de această *voință*...

Dar mă duc! Sorocul se împlineste. Mai am să stăruie asupra caselor, unde am ridicat altar *voinței* mele și neamului și în urmă asupra lăcașului desnădejdei și jalei amare, — asupra celor rămași în zăbranic durerii, și apoi mai avânt în infinit cătră luminile veșnicei, căci uite, mă aşteaptă prietenii: *Sandi* și blandul *Miculă*. Privește-i cum pogoară de liniștit plaiurile cerești intru întimpinarea mea...

Si de fapt se facea că se deschide privirilor un camp nemărginit, nins pe de-a întregul cu petalele florilor de cireș, la marginea căruia se țeau figurile alor doi tineri, asemenea arhanghelilor Mihail și Gavril. Unul cu bucle arămii, celalalt cu infățișarea mai intunecată. Un răset zglobiu mă făcu să recunosc pe neastămpăratul Sandi Bogdan, iar privirile ajințite spre pământ ale celuilalt îmi dădeau de bănuț că-i Miculă, pe care îl doare încă ruptura legăturilor cu pruncii și femeia. O lumină viorie indică cărarea pe care o să calce părintele și fratele lor, *Virgil*, intru întimpinarea căruia veneau.

Mărioara Văleanu.

Un nou așezământ umanitar.

Inregistram cu bucurie, că o idee din cele mai frumoase e pornită pe calea realizării. S'a făcut adeca începăturile serioase și norocoase ale înființării unui orfelinat aici în Sibiu, pe seama orfanilor, ai căror tați au căzut în răsboiu, ori au devenit incapabili de muncă. Cățiva oameni de înimă din loc au luat afacerea în mâna lor, și dându-se din toate părțile ajutorul necesar, sigur că lucrurile vor fi duse la bun sfârșit. Înțențiunile și planurile lor sunt cuprinse în următorul *act comemorativ*, care a fost înaintat veneratului consistor arhidiecezan din Sibiu:

«Răsboiul actual a scos la suprafață o mulțime de necesități, pe care ne simțim datorii a le sprijini.

O astfel de necesitate de actualitate, și după părerea noastră de cea mai mare urgență, este *înființarea unui orfelinat aici în Sibiu*, pentru orfanii celor căzuți în răsboiu, sau deveniți și altcum necapabili de muncă și căstig.

Subsemnații ne-am constituit de inițiatori ai acestui așezământ umanitar, de întreținere, de creștere și de lumină, și contribuim în acest scop cu sumele arătate largă numele nostru, iar suma întreagă o punem la dispoziția veneratului consistor, cu rugarea se o țee în administrare, se augmenteze fondul și prin alte contribuiri, și să-l doteze și din fondurile proprii, astfel, ca încă în toamna anului 1916 să se înființeze orfelinatul, față de care nu ne rezervăm nici un drept.

Sibiu, în 12/25 Decembrie 1915.
Nicolae Ivan, 500 coroane. Ioan de *Preda*, 500 cor. Pantaleon *Lucuța*, 500 cor. Alesandru *Lebu*, 500 cor. Dr. Ilie *Beu*, 200 cor. Dr. Lucian *Bordia*, 200 cor. Dr. Ioan *Fruma*, 200 cor.

Dr. Vasile *Preda*, 200 cor. Dumitru *Vulcu*, 200 cor. Lazar *Triteanu*, 200 cor. Ioan I. *Lapedatu*, 100 cor. și Constantin *Popp*, 100 coroane. La olaltă 3400 coroane».

Fapta se laudă de sine și astfel e de prisos comentarea ei. Așezământul de care e vorba e doară de o nevoie arătoare, simțită și până acumă, dar cu atât mai simțită astăzi, când ne gândim la mulți orfani remași în urma eroilor noștri căzuți pe câmpul de onoare pentru tron și patrie, ori deveniți invalizi. De sine înțeles, că suma adunată până acumă nu e suficientă pentru înfăptuirea ideei sublimă, și va fi rândul la ceialalți cu dare de mână, ca se contribue și ei cu obolul lor în scopul înființării orfelinatului plănit, atunci, când li se va adresa *apelul* în privința aceasta, ceea ce credem că va urma imediat după ce se va pronunța consistorul nostru arhidicezan asupra actului comemorativ, care i-a fost prezentat.

Să prăznuim!

Decând orizontul lumii creștinești stă în flacări, nutrite de păcatul veacurilor, căutând pacea, sufletul omului trudit bate a doua oară la ușa colibii din Vifleem. Serbăm al doilea Crăciun în decursul furtunii uriașe, ce stă să zguduie pământul din temelii sale. Si a doua oară simțim, cum fericirea Crăciunului de odinioară, atât de vesel și placut, s-a transformat într-o tristeță, iar căldura sfântă ce învioră înimile milioanelor, s-a răcit cu totul. Omenirea întreagă simte, cum sărbătorile acum într-unnic nu seamănă praznicelor trecute.

In locul sărbătorilor *păcii* și *iubirii* trăim și serbăm zile de mari și amare încercări. Pacea Măntuitorului a dispărut de mult de pe pământ, iar oamenii cu bunăvoie parecă au perit din mijlocul nostru. In locul luminii mistice din Vifleem și al nopții senine vedem azi pustiere, simțim azi groaza morții. In locul corului feeric al ingerilor tunul ne asurzește, iar cântecul păstorilor dispără în răcnetul și vaetul înricoșat al muribunzilor. Frică, desperare și *darul în seara de Crăciun a sutelor de mii de pe câmpul de onoare*. Unde-i veselia colindătorilor, unde-i fericirea familiilor și bucuria neamurilor? Flăcăi sunt duși de parte, bărbații săngerează în ger, colinda a amușit, familiile plâng. In sate și tăceri, porțile închise, iar în culcuș orfani visează pâne albă, colaci de altădată.

Numai la noaptea mamele trădite, soții indurerate, după un vis plăcut, în care bărbatul dus de 17 luni le spunea că-i merge bine, trezindu-se și aducându și aminte de trista realitate, își fac cruce, săptesc o rugăciune și «Dumnezeu să-l ierte, căci e mort de mult sărmanul!»

Vai, cătă durere, că amar în ziua păcii anului 1915. Iți vine învoluntar să cugești, că lumea a uitat cu totul întâmplarea sfântă din Vifleemul jidovesc. Si începi a cugeta: Dece toate acestea? După XX de veacuri, în decursul căroră în tot anul acesăi praznic mare, acel «momento» sfânt «pe pământ pace intră oameni bunăvoiře», — iată că în anii Domnului 1914 și 1915 Crăciunul, praznicul păcii și al iubirii, e serbat oribil, creștinii stând în sânge până în glezne!

Ce ironie a soții, ce contrast teribil! Prăznuim de aproape două mii de ani ziua nașterii Măntuitorului, și în loc să ne îapropiat de Isus, de idealul propovestit de «El», de *pace și iubire*, ne-am depărtat cu totul de «El», și călcam în picioare idealul, *pacea!*

Suntem, ce e drept, departe de prima zi sfântă, de primul Crăciun, călindărui scrie doar că au trecut 1915 ani de atunci, dar durere, trebuie să recunoaștem, că suntem departe și de pacea propovestită de cel născut atunci, în egală proporție cu timpul măcinat.

Am prăznuit în tot anul ziua nașterii lui Isus Măntuitorul. Puteam deci aștepta că în decursul secolilor simțurile să ni-se nobilizeze, puteam aștepta, ca ziua nașterii Măntuitorului sărbătă an de an să lase urme mai adânci în sufletul societății omeniști. Credeam, că sfintenia ce plutea în aerul praznicului atător sute de ani a pătruns în sufletele milioanelor, înmoind înimile, apropiindu-le mai tare de cel pogorât din ceriu pe pământ în semnul păcii și al iubirii, de Isus.

Dar timpurile de față dovedesc, că evoluția sentimentelor interne ale omenimii cătră care s'a adresat Isus nu s'a întâmplat în direcția aceasta.

Inima, sufletul omenimii, n'a fost pătruns de misteriul noptii sfinte din Vifleem,

deși omenirea susține, că în tot anul a prăznuit aceasta zi a păcii.

Sărmănaș omenim! În chaosul preocupațiilor tale lumești ai avut prea puțin timp să studiezi înțălesul praznicului sfânt, ai avut alte griji mai mari, avântul creerii tău te răpea pe alte plăuri. De suflet, de nobilitarea pornirilor tale rele, de cercetarea și îndreptarea vieții tale interne la anumite stații, anumite *praznice*, de toate acestea în fugă ta nebună tu grija n-ai avut! Ai devenit mare și puternică, subjugând elemente, ca apa, aerul, focul și pământul, dar nu îți-ai observat disperanța, văzând cum ești incapabil să înțelegi rostul prăznuirii zilii în care s'a născut micuțul în pestera ludei.

Ce neputință! An de an acelaș lucru repetă și tu ai fost incapabil să-l înțelegi! Pătrundea în adâncul stințelor, dirigeai lumea, făceai minuni prin talentul tău, descupereai lucruri nouă, te ridicai în văzduh atâtura de neîntrecutul vultur, umblai pe fundul mării cu usurință pestelui, și totuși era imposibil să te pleci la nou născut ce-ști rădea blând din ieslea dobitoacelor.

Si unde ai ajuns? Vorbeșcă despre aceasta al 2-a Crăciun ce l'am ajuns în decursul vijeliei fără de sfârșit!

E foc în jurul nostru, e foc aprins de noi, foc ce arde pentru noi! Dar cel puțin azi, când iarăși prăsunim, să fim toți trezi la minte și drept să judecăm! Acest foc, aceste zile triste să recunoaștem că sunt trimise anume, deci să nu vedem în ele numai pedeapsă. Sunt zile de îndreptare acestea. Foc ii trebuie acordul ca să se lămurească, și chiar aşa sentimentelor ca să se nobilizeze le trebue suferințe. Si-i lungă suferință, căci lungi au fost seclii în care s'a îngroșat păcatul. Si ardă tot ce a fost rău, patimile să piară, ca sufletul și sentimentele omeniști să se curățe de bacilii morții și ai peririi!

Să ne trezim din somnul narcotic, să ne ridicăm din leagănul păcatelor și-n ziua păcii, în seara de Crăciun, să ne pregătim pentru ca cel ce-i trimis din iubire să ne mantuiască, să nu ne afle earăși nepregătiți. Să nu mai treacă praznic fără să-l înteles, să ne trudim acuma în ora a 11-a, ca să înțelegem, ce e *pacea* și ce este *iubirea*. Să înțelegem, că din iubire nici trimis Dumnezeu potopul, din iubire făceau prorocii semne și minuni, din iubire, ca să nu cădem trași de păcat în abisul fără fund. Din iubire e trimis Isus pe pământ, și din iubire suntem astăzi încercați amar.

Si după veacuri lungi, omul care n'a știut de mult să prăznuiască, azi începe iarăși a serba din suflet și nu numai cu buzele.

A trebuit se vină întunericul, ca să cunoaștem lumina, urechilor tămpite bubit de tun le-a trebuit, ca să audă mai bine melodia îngerească «pe pământ pace, între oameni bunăvoiře». Glasul celui născut în iesie devine mai puternic, străbate peste lume, și azi cu toții îl înțeleg și vorbesc să-l urmeze!

Chinuți de rezultatul urii, de isprăvurile pizmuiri, omenirea dorește farmecul păcii și brațele iubirii. Ură, nespusă ură începe a se sălașui în sufletul milioanelor față de păcatele trecutului, și aceasta ură o simștește omul azi mai mult ca altă dată, azi în ziua sfântă a păcii, în praznicul iubirii. Si va fi un «momento» omenirii ziua nașterii Măntuitorului de acum înainte! Si în tot anul flacăra sfântă a păcii și iubirii va crește, mistând tot ce-a fost rău în lume, ca anii 1914/15 cu Crăciunul lor să rămână numai ca în povești și nici când să nu se repeteze.

Cât de bun e Tatăl cel ceresc! Cât de mult ne-a iubit și ne iubește! Cum ne-a trimis pe fiul său iubit, cum ne trezește și azi la viață nouă, lăsând să bată și acum fiul său ca în tot anul în praznicul Crăciunului la ușa înimii fiecarui creștin!

Hrană sufletească, ţarie și putere ne aduce ziua nașterii Măntuitorului an de an, rămânând din partea noastră singura și usoara datorință, să pătrundem în taina acestor zile sfinte, să deșărtăm până în fund păharul dulce ce n'il ofer, și apoi putem fi siguri, că omenirea nu va mai ajunge zilele nefericite de azi.

An de an să ne nobiliteză sufletul, an de an să ne cultivăm tot mai mult din felina înimii noastre, sădindu-o cu grăuntele păcii și ale iubirii celor prăznui.

Iar azi să nu să sălășluiescă desnădejde în înimile noastre, văzând măcelul îngrozitor și valurile de sânge. Să nu ne spăriem de ruinele și pustiurile de pe pământ, ci să înțelegem, că acestea au fost și sunt urmele lumii vechi, care a trecut, și din care a răsărît o nouă lume, a păcii, a iubirii. Da, lumea veche să va dărâma, lumea păcătelor va peri și pe ruinele ei să va clădi împărația lui Dumnezeu, pe care o va cîrmui cel născut astăzi, cu pacea și iubirea sa!

Lumina stelei deasupra peșterii din Vifleem va primi altă lucire, razele ei vor

arăta omenimii altă cale, calea pe care a mers cel născut acolo! Si în tot anul răzlele acestei mici steluțe vor încălzi înimile milioanelor, și an de an cu acelaș glas dulce va vorbi aceasta stea luminosă omenimii despre pace și iubire, ca'n noaptea nașterii lui Isus Măntuitorul!

Si atunci miile de mii nu vor mai sărbă Crăciunul din obișnuință, fără duh și rost, ci'l vor prăznuui cu adevărat, căci împărația omului a fost distrusă ocupându-i locul împărația lui Cristos.

Să începem deci o lume nouă! Să plecăm din Vifleem, din peștera simplă, unde nu ard lumini electrice, unde nu este pompă, vanitate, dar sunt inimi calde, unde găsim suflete gingăse, unde e pace și iubire!

I. Dăncilă
preot militar.

Din parlament.

In dieta țării s'a început Luni discuția asupra proiectului de lege despre înființarea centralei băncilor. In zilele premergătoare s'au ținut per tractări între guvern și reprezentanții partidelor opoziționale, ajungându se la înțelegere perfectă. Guvernul s'a învoit, ca noua instituție să se înființeze numai pe cinci ani, și ca revisiunea se fie obligătoare numai pentru băncile care au credit la centrală, și a acceptat și alte modificări mai mărunte ale opoziției, făcute în proiectul de lege presentat dietei, care acum va fi discutat numai în general, apoi va fi redat comisiunii financiare, ca se facă în el modificările acceptate de guvern. Discuția a fost continuată în sedința de Marți. Astăzi, Miercuri, dieta încă ține sedință, în care se vor adresa guvernului mai multe interpelări, apoi cu considerare la sărbătorile bisericii ortodoxe, proxima sedință se va ține Luni, săptămâna viitoare.

Din România.

Răspunsul Regelui Ferdinand la adresele corporilor legiuitorare române.

S'a terminat și în cameră discuția asupra proiectului de răspuns la mesajul de tron, care a fost votat apoi cu 82 voturi contra două, iar prin o deputație predată regelui Ferdinand, Sâmbătă la orele 12 din zi.

Presidentul camerei române, domnul Mihail Ferechide, a cedit adresa în fața Maiestății Sale, în sala tronului, fiind de față și Moștenitorul de tron, Prințipele Carol, iar regele Ferdinand a dat deputațienii următorul răspuns:

«Domnule Preș

Adevăruri eterne.

I.

Zisă Isus: „Mă credeti, vine un timp, când nici pe acest munte, nici în Ierusalim, vă veți inchina Tatălui... Duh este Dumnezeu, și cel ce se inchină lui, trebuie să se inchine lui cu duhul și cu adevărul”.

In vremea aceea, când Iudeii și Samarinienii se certau între ei, care este locul adevărat de inchinat, Ierusalimul sau muntele Garism, a profesat Isus că va veni timpul, când omul nu se va mai lega de un anumit loc de inchinat, ci se va putea oriunde inchina lui Dumnezeu cu duhul și cu adevărul.

Au trebuit să treacă aproape 2000 de ani, ca acest adevăr se ia pretutindeni înțigă în lume.

A fost un timp, când o parte a creștinilor credea, că numai Constantinopolul este chemat a interpreta corect învățările creștine; iară altii credeau, că numai Roma.

Certe, desbinările confesionale, au fost totatătea încercări de a monopoliza cel puțin forma dacă nu locul inchinării la Dumnezeu. Și până când creștinii disputau asupra formei și asupra locului căruia i se cunvine superioritate, suferințele indurante în cursul răvășirilor barbare i-a convins că Dumnezeu iubește pe toți fișii săi deopotrivă, ori în ce formă și din orice loc se vor inchina lui — cu duhul și cu adevărul.

Spre deplina cristalizare a acestui adevăr divin au urmat lupte confesionale în toate țările, dispute, desbinările între fișii același neam, în contul religiei, pentruca în fine din toate acestea să ieșe triumfator principiul: că toate confesiunile sunt egale între sine și prin urmare trebuie să fie egal îndreptățite.

Azi în toată lumea libertatea confesională e recunoscută și nimenea nu e persecutată pentru confesiunea căreia aparține, nimenea nu este sălii a se lăpăda de confesiunea lui și nimenea nu este sălii a primi alta, constatat fiind, că toate confesiunile sunt bune pentru cei care fac parte din ele. Și fiecare individ își ține de sfântă datorință și ținea și a murit în legea, în care s'a născut el, părinții și străbunii lui, penetrând aceea singură poate fi a lui proprie, aceea lege e înăscută și concrește cu întreagă firea lui, și numai în ea își sfârifică și mantuiește fiecare individ în special, și fiecare popor în general.

Legea unui popor nu se poate schimba cu alta; ea este o sfântă moștenire și a luat ființă deodată cu sufletul unui popor; ea nu se schimbă, ci numai se perfectionează, conform revelației divine, conform spiritului timpului.

Legea unui popor are ca substrat experiența alor mii de ani, cristalizată în numeroase forme, conform firei fiecarui popor, și constituie comoară sufletului unui popor. Astăzi libertatea confesională a luat ființă în toată lumea. Cât de frumos încep lângă olată diferitele confesiuni, stimându-se, întărinindu-se, și prosperând toate aduc roade neperitoare celor care le cultivă, spre folosul țărei și lauda lui Dumnezeu.

II.

— Easă cel ce va răbdă până în sfârșit, acela se va măntui... și se va propovedui evangelia aceasta a împăratiei în toată lumea întră mărturia tuturor limbilor.. și Ierusalimul va fi călcat în picioare de păgâni, până se vor împlini vremile lumilor.

Luca, Cap XXI.

In acest capitol dela Luca se zice: și veți auzi răsboae și vesti de rasboale; vedeti să nu vă turburați, că se cade și în acestea toate și încă nu va fi atunci sfârșitul; că se va scula lumbă pe limba, și împărătie pe împărătie și vor fi ciumente și foame, pe alocuirea și cutremuri.

Cât de minunat se potrivesc cuvintele Mantuitorului la vremile de astazi!

Un popor și un individ, care și poartă cu înțelepciune chemarea dată de Dumnezeu, va fi învingător din valurile acestei vieți, și convingerea, că și-a făcut datorință față de Dumnezeu, lege și patnie, îl ridică la fericirea cea mai înaltă.

Credință, că toate retele sunt trecătoare și sunt numai mijloace, pentru ca prin răbdarea lor să dobândim pacea și liniștea eternă, ne face să purtăm cu răbdare încercările vieții, căci Mantuitorul ne învață, că cel ce va răbdă până în sfârșit, acela se va măntui.

Mantuirea aceasta este cea eternă, căci în decursul frâmantărilor vieții muți își pierd fericirea vremelnică, dar fericirea eternă o câștigă toți, prin aceea că jetindu-și trupul, au mantuit sufletul.

Și dacă cercetăm, care este cauza a-tător reale ce băntue omenimea, vedem, că invidia și lăcomia sunt izvorul lor!

Invidia și lăcomia fac ca popoare, care se numesc creștine, să se urască și să se pizmuezescă, săvârșind fapte care numai creștini nu se pot numi.

Numai în aceste momente de durere poate omul să vadă că de mult prețuiește pacea, iubirea creștinească și liniștea sufletească. Pacea mea dărouă, a zis Mantuitorul, și să va propovedui evangeliu aceasta întră mărturia tuturor limbilor. Și dacă vom cerceta, cări țări au satisfăcut și cări țări s-au supus acestui adevăr etern, acestui adevăr divin, vom vedea, că până când în patria noastră toate popoarele primește învățătul evangeliu în limba lor și încă de sute de ani, în Serbia și Rusia nici astăzi în secolul lumini, nu aud toate popoarele în limba proprie învățătul lui Dumnezeu.

Pentru că să nu intru în amănunte, amintesc numai, că în Rusia 2 milioane și în Serbia 500.000 de Români stau în cea mai mare întunecime sufletească, neavând dreptul de a asculta învățătul lui Dumnezeu în limba lor. Unde nu se manifestă iubire creștinească, nu pot prospera nici faptele creștini. Nu pentru confesiune sunt persecutați; căci ea e liberă în toată lumea, ci pentru limba lor; dar și dreptul limbii este un adevăr etern și divin, și va trebui să învingă pretutindenea.

Va veni timpul când și popoarele acestor țări vor auzi învățătul lui Dumnezeu în limba lor, căci țările care reprezintă acest adevăr vor învinge; și precum lumenimă împriștează întunecul, așa și iubirea creștinească va străbate lumea toată și în urma acestui răsboi a toată lumea va urma pacea a toată lumea, prin primirea evangeliu întră mărturia tuturor limbilor.

Și va veni vremea limbilor, zice Măntuitorul, adică se va generaliza în toate țările dreptul găștilor, dreptul popoarelor de a trăi și a se desvolta conform firei lor.

In regnul plantelor că de frumos se armonizează diferențele specii de flori, diferențele specii de pomi, delectând prin mii de forme, prin mii de culori și cu nenumerate miresme sufletul omului și îndulcindu-l prin nectarul lor. Toate își au locul și rostul lor în natură; căte din flori au putere vindecătoare, altele produc sucul de miere, altele esență de culori etc. Toate sunt rănduite prin formă, coloare și esență spre folosul celei mai superioare ființe pământești, — spre folosul omului. Așa și omenirea, prin diferențele ei religii, care cultivă tot ce este bun, frumos și nobil, este spre folosul și laudă lui Dumnezeu, ca ceea mai supremă nimă spirituală atotcreațoare.

Doamne, că de minute-s lucrurile tale! In cate forme a poamelor se manifestă dulceață și fiecare este cea mai bună în felul său, toate sunt spre folosul omului, toate au rostul lor de a fi și nimica nu este superflus. Toamai așa și la diferențele popoare în diferențe forme se manifestă același spirit a lui Dumnezeu, toate popoarele în timpul său își au genii lor și prin urmare au drept la esență și dezvoltare, fericindu-se prin diferențele daruri specifice ale fiecarui popor, — spre lauda spiritului suprem, părintele tuturor: Dumnezeu.

III.

„Iubiți darurile cele mai bune și mai înaltă cale arătărouă”, zice Domnul.

Unele popoare mai tinere fiind, sau trăind în împrejurări vitrege, ori îmburbate fiind nu s'au ridicat încă la stadiul acela, ca toate faptele lor să îsvorească din iubire creștinească, — făță unul de altul întru bine spre zidire.

Timpul coace poamele și la împlinirea vremii sosește înfrațirea popoarelor, căci roada Duhului sfânt este: iubirea, adevărul, dreptatea, pacea.

Eată răsboiul a toată lumea decurge în fața noastră, cutremurile puternice ale Italiei în diferențe razduri, deosebitele epidemii ce băntuie în armate, foamele pe alcocarea, toate sunt profetele de Mantuitorul nostru ca premergătoare, spre deplina cristalizare și triumfare a vremii limbilor, adică a dreptului găștilor întregiu cu toate atribuțiile sale; rezolvindu-se totodată prin aceasta și chestiile economice de drept internațional.

Finiul când iuforesc în sus, știi că aproape este vara; așa și voi când veți vedea aceste semne făcându-se, să știi că aproape este mantuirea voastră”, a zis Măntuitorul.

Dreptatea lui e dreptate în veac și învățătul său adevărul!

Astăzi confesiunile cu drept învățăt pot exclaama cu Psalmistul David: „Eată acum ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună”, și ca mâne tot așa vor puțea zice popoarele, — în toate țările se vor afla bine ca frații, — căci țările mai multe popoare totdeauna au fost și vor fi.

Azi cu greu ar mai admite cineva, că un răsboi pe contul religiei ar fi posibil în Europa, și tot așa ca va fi răsboiul măne pe chestie de limbă, sau chiar economică, — căci triumful Duhului sfânt va fi: pace pe pământ!

Constantin Oancea
preot.

In jurul unei înmormântări.

Impresii.

Un anunț cu marginile în doliu e tot ce mi-a remas din sbuciumările și lacrimile unei după ameață de iarnă, — un anunț care mi-vestește trecerea din viață a unei ficioare de 21 ani: Mărioara Dăncila.

Era Duminecă, 13/26 Decembrie. Cei răi imbrăcat cu nori, din cari curgea o pioală măruntă și rece, pe când vântul alergă în lungi suspine peste coamele dealurilor, de pe cari grăbeau cete de oameni la nunta cea dureroasă a ficei de preot.

Sosisem la timp. Satul era puștiu doar îci colesă vre-un moșneag rezimat de stoborul caselor privea de-alungul uliții, și pare că-i cetei durerea pe față, că nu-l lăsau bătrânețele să aterge și el la casa mortuară, unde o mulțime de femei și bărbătați umpleau corridorul și odăile de altcum destul de spațioase ale jâlnicii familiilor...

Era de față părintele protopop al Hunedoarei, Avram Păcuraru, asistat de preoții Teofil Păcurariu din Nandru, Victor Ungur din Zalău și Emil Gheorghe din Josani, eu a căror însoțire avea să-și facă ultimul drum din lumea aceasta frumoasa copilă. Cu mîșcări largi și maiestoase, simțind și dânsii povara momentului, se postează în față sacerdului înconjurat de cununi și de fiacări luminoase, pe când mulțimea se afiă în o tacere adâncă și dureroasă. Dar tăcerea era ca linia din timpul zadufului de vară, care așteaptă numai o fulgerătură, o cutremurare a aerului, ca apoi să se deslăunuească în o furtună grea și vîjălioasă. Și sămul să dă, când ca din o adâncime tainică să înalță primul acord al troparului „Cu duhurile dreptilor” la care mulțimea respunde cu erumperea în un zbucium de plâns neînțepătat.

Ea era, frumoasa logodnică, sta blândă, liniștită, pe catafalcul înprejmuit de părinți și numeroase rudenii; privirea-i era stânsă de a mai zări cele ce să întampină în jurul ei, ear inima ei lipsită de caldură spre a putea cuprinde întreaga jale ce o îmbrătoșiază. Sufletul poate va mai fi zăbovit puțin în jurul trupului mut și rece, nu însă ca se asculte oftările multe, nici ca să văză stropii de lacrimi, ce cădeau din abundanță pe haina-i de mireasă, ci mai mult de dragul amintirilor plăcute ce le-a avut în viață.

Alergările voioase din copilărie pe întinsele câmpuri după fluturi și floricele, jocurile nevinovate de lângă micul prund al vâlcelelor săltărește, lumea de povestii ce să intră în soaptele drăguțului izvor, calmul zilelor senină pe sub copaci întinșielor gradini, și primele visuri la un prietenos cămin lângă un soț cuminte, era, probabil, întreg farmecul cel va mai fi opriț puțin din zborul voios către vecinie. Toate acestea vin acum și aleargă să facă produsul iubitei lor prietene, pe care n-o să mai dezmine de azi năiente.

... Producătorul să sfărșește... sacerdul să închide, — ear cele patru cuie, ce strebăt scandurile, par că își sfâșie inimă. Eată, jâlnici părinți, ce mai aveți din toată naștere de bătrânețelor voastre: 4 scanduri cerințe, iară tu, îndurerat mire, în loc de un trup fraged și vioi, ai în față nu coșciug rece și fără viață...

Ce neînțelese sunt de multe ori cărările vieții! Una e lungă, poate prea lungă, de abia te vezi ajuns până la capăt, ear alta, nici nu ai pornit pe ea bine, și-i să și închide. Brăzoasă și plină de ghempi și une, de că să urește împiedicandu-te mai la he care pas, pardosită și largă e iarășita, de ai tot călători și și-e greu, că să gata așa curând.

Astfel și-a fost și viața ta, frumoasă copilă. Un drum presărat cu flori, care avea la capăt câmpuri întinse și pline de farmec; dar și-a stat în cale un gard mare și spinos, peste care ai incercat a trece și te-ai prăbușit la pământ. Își-a fost dureroasă cădere, de și pământul e bun, e cea mai cu iubire mama a noastră a mitorilor, și acum să cu brațele deschise să te culce la sinu-i odată pentru totdeauna.

Dar mai stai puțin; mai zăbovește o clipă în mijlocul nostru, că vei avea destul timp pentru odihnă; întinde-ne încă numai o singură dată măna pândă și suptă, pentru un adio de pe urmă...

Urmat de un convoiu lung de oameni sacerdul să șeza în mijlocul bisericii, ear glasul preoților cheamă lumea cu cuvintele cantări: „veniți fraților se dâm mortului sărătarea cea mai de pe urmă”. Apoi în mijlocul unei taceri adânci să ridici vocea tremurândă și cuminte a protopresbiterului cercând prin frumoase cuvinte, culese din psalmi, a picura măngăiere în inima plină de amar a părinților, cari pricep și știu să resigă la față destinelor dumnezeești, dară nu poate măngăie sufletul unei tinere copile, sora cea mică a moartei, Octavia, care pe lângă toate cuvintele frumoase și pline de balsamul măngăierii, nu înțează

a și îngropă față în mâni, entrămurându-i se trupul fraged în dese zbuciumări de plâns. Fiindcă ea perde mai mult. Și e greu a consola o inimă, ce să desparte de cea mai iubită soră.

Părinții își sănt dragi, că te grigesc și te cresc, dar față de ei ai mai mult stima și venerație, pe o soră însă o iubești din adâncul sufletului, că ea îți este părtășă bucuriilor și durerilor, ea e inimă cea bună pe care o pricepi și esti pricepută de dansa. Aceasta inimă plină de iubire așa nu mai bate și își lasă sorioara părasită și orfană, fară sprijin în valurile vietii ce-i stau înainte. Pare că simți cum tremură pe buzele ei nevinovate cuvintele psalmului:... „ori este vre-o durere ca durerea mea”, și vezi tot amarul reogăndat în ochi ei stinși și palizi, cari își umplu inima de durere...

Dar iată sacerdul să ridică, patru fețe frumoși îl șează de-asupra gropii, îl coboară în înălțătorii culturii poporului român, să binevoiască a-și răscumpără felicitările de Anul-Nou în folosul Muzeului Asociației. Mișoacele materiale, de cari dispune Muzeul, sunt așa de restrâns, încât înzestrarea lui înaintea foarte facet. Și aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci prețioasele obiecte de mare însemnatate etnografică și istorică, care sunt o comoară a trecutului nostru și tot atatea mărturii ale vieții noastre culturale, dispăr, sau sunt adunate de străini. E timpul suprem să ne îngrăjim, ca cel puțin o parte din aceste comori ale poporului nostru să le adăpostim în muzeul primei noastre instituții culturale.

După ce în ședință sa dela 6 Noemvrie 1915 comitetul nostru central a hotărât, să înfunze și o galerie de tablouri ale bărbătorilor noștri mari și ale femeilor distinse prin binele facut neamului lor, și după ce vom avea să păstrăm și să cinstim și pe morți noștri în crâncenul războului actual, — sprijinul publicului nostru este cu atât mai indispensabil. Dacă contribuirile pentru înzestrarea Muzeului ar fi mai mari, această instituție ar lua un avant, care ne-ar face cinstire.

Facem deci apel călduros către toti cărturari români, să contribu

Nr. 453/1915.

(231) 2-3

Concurs repetit.

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. Almașul mic cu filia Bunești, conform finalului ordin consistorial dela 10 Nov. 1915 Nr. 10895 Bis, prin aceasta se publică din oficiu concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima apariție în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele făsionate în coala B. pentru congruă.

Cerurile de concurs să se trimită sub semnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta la parohie — cu stirea protopopului — spre a se face cunoșcuți poporului.

Geoagiu-Algyógy, 17/30 Noemvrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Geoagiului.

Ioan Popovici
protopresbiter.

Nr. 784/1915.

(229) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești dela școalele confesionale din comunele subsemnate din protopresbiteral Branului, se scrie concurs cu termen de **15 zile** de la prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român”.

1. Fundata, cu salar anual 1200 cor., și anume: 160 cor. dela comuna bisericăescă, iar restul de 1040 cor. din ajutor de stat, asigurat prin rescriptul ministerial din 17 Septembrie 1914 Nr. 56306 VI. c. Cvartir în natură fa edificiul școalei.

Invățătorul ales este obligat să conducă elevii la biserică în Dumineci și sărbători și să instrueze și în școală de repetiție fără altă remunerăție.

2 Măgură, cu salar anual de 1200 cor., și anume: 100 cor. din fondul bisericii, din venitul cantoral 60 cor., iar restul din ajutor de stat votat, având a se cere numai lievidarea lui după alegerea invățătorului, evartir în natură, relut de grădină 20 cor.

Invățătorul ales este obligat a îndeplini și serviciul de cantor și să instrueze și în școală de repetiție fără altă remunerăție.

3. Simon, cu salar anual de 1200 cor., și anume 600 cor. dela comuna politică, iar restul dela stat, asigurat prin rescriptul ministerial Nr. 128,504/1912. Cvartir și grădină în natură.

Invățătorul ales este obligat să formeze cor cu elevii de școală eventual cu adulții și să instrueze și în școală de repetiție fără altă remunerăție.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Zernești, în 8 Decembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Branului în conțelegeră cu comitele parohiale concernante.

Ioan Hamsea
protopresb.**Pește sărat**

din România, calitate bună, se află de vânzare. Kila **3 cor.**

Sibiu,
Strada Rozenanger Nr. 23.**Cafea ieftină de Crăciun!**

Firma noastră de import F. A. Degan în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrisă românește!

Nr. 1 Cafea Santos, aleasă și frumoasă 1 kgr. 4·80 cor.
" 10 " Cuba fină, frumoasă 1 kgr. 5·00 "
" 14 " Cuba cea mai fină 1 kgr. 5·40 "
" 15 " Cuba mărgelă aleasă 1 kgr. 5·40 "
" 16 " Cuba specialitate 1 kgr. 5·80 "
" 24 " Ceylon fină 1 kgr. 5·60 "
" 21 " Iava aurie 1 kgr. 5·40 "
" 106 " Victoria cea mai fină mixtură 1 kgr. 5·80 "
1 kgr. Tea fină 15-20 cor.

5 kgr. se trimite cu poșta fără costuri și vănumit prin rambursă.

Vestea din Olanda spune că se va urca prețul la cafea în mod ne mai auzit și multe calități vor lipsi. Provedeți-vă la timp pentru Crăciun, căci și așa ajunge cu întârziere.

Rugăm orice persoană noastră se recomande această firmă cu orii și ce ocazii chiar și între străini, căci numai astăzi o putem scoate cu bine din criza de răsboiu.

In editura Comisienei administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Mărturisirea ortodoxă

bisericii catolice și apostolice de răsărit revăzută la înșecinarea comisiunii, după traducerea arhimandritului Filaret Scriban, de Dr. Pavel Roșca, prof. sem., cu binecuvântarea Excelenței Sale a Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Metropolit al Românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania Ioan Mețianu.

Revizuirea e făcută pe baza textului cel mai autentic al scrisorilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena I. E. Mesolora, sub titlul: „Τὰ συμβολικὰ βιβλία”. Atena. 1883.

In aceasta ediție, bine îngrijită și din punct de vedere al limbei, pe lângă „Prefața” revăzătorului în care se indică istoricul edării acestei cărți simbolice și isoarele considerate, se publică și o parte din „Precuvântarea” arhimandritului Filaret Scriban, dimpreună cu biografia mitropolitului Petru Movila, precum și aprobările patriarhale referitoare la aceasta carte simbolică.

Se afă în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde broșată, cu prețul de **2 cor. 50 fil.**

Revăzătorilor li se dă rabat **20%**.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Contribuționi istorice

privitoare la

Trecul Românilor de pe pământul crăiesc.

Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea d-lor: Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcea, Dr. Ioan Lupaș, Dr. Ion Mateiu și Dr. Silviu Dragomir.

Prețul 4 cor. + porto 30 fil.

La Librăria arhidiecezană

se vând cu preț redus:

I. Recvizite pentru fizică.

	Cor.
Instrument arhimedic	5·85
Glob de aramă	3·10
Scripet	4·50
Cumpănă	2·50
Potcoave magnetice	60
Retorte	60
Sticle pentru udat	1·60
Prismă	2·10
Sticle măritoare	3·50
Vase papilare	3·10
Vase comunicătoare	3·10
Vas de ținut apă	4·30
Fânlîc de sticlă	50
Pocale de sticlă	40
Rudă de sticlă și cauciuc	4·50
Tevi de sticlă	1·80
Cutii cu peatră brună	40
Sticle cu acid cal-clor	2·10
Colecținni cu mineralii	24
Colecținea plantelor	12
Colecținea insectelor	15
Colecținea corporilor geometrice	6
Colecținea măsurilor	8

II. Tabele de intuiție.

Modelul mașinei de aburi	3-
Să ne ferim de beaturi spiritoase	1·50
Urmările betiei	2·80
Hymnus	3-
Cutii, conțin căte 16 tabele din istoria naturală, cutia	10-
Orasul	5-
Pădurea	5-
Munții	5-
Primăvara	5-
Vara	5-
Iarna	5-
Curtea țărănească	6-
Konyhakert	3-
Fațătete	3-
Palkó	3-
Öreg koldus	3-
Madarak etetése	3-
Templom	3-
Szántás, vetés, boronálás	3-
Ruhámásás	3-
Rostálás	3-
Aratás	3-
Asztalos műhely	3-
Takács	3-
Kapálás	3-
Cséplés	3-
Kovács	3-
Czipész	3-
Szüretelés	3-
Table negre mari pentru școală (lungimea 1·5 m, lățimea 1·25 m.)	10-
Standardul și emblema națională maghiară	4-

VÂNZARE DE MOBILE.

Din cauza aglomerăției mari de mobile

vând cu prețurile cele mai reduse

aproape 20 de garnituri nouă și complete de durmit, prânzitor, odăi pentru domni, club și salon, mai departe arangamente pentru bucătărie și bucăți separate, precum și covoară, perdele etc. etc.

Cu toată stima:

Emil Petruțiu,
fabricant de mobile,
Sibiu, Strada Sării Nr. 37. Telefon Nr. 47.

(224) 5-6

Sprijiniți industria română!

VASILE BAN,♦ depozit de încălțăminte — la „Cisma mare roșie” ♦
SIBIU, strada Ocnei (Burgergasse) Nrul 7, SIBIU.

Atrage atenția onoratului public din loc și jur că mi-am asortat

depozitul cu ghete

de tot felul și de lux pentru copii, dame și bărbați.

Prețul după cursul zilei.**1500 părechi de boconci**cu prețul dela **20 cor.** până la **28 cor.** lucrăți din materialul cel mai bun pentru domni, muncitori și militari.**Serviciu prompt.**

Tot același depozit se află și în strada Cisnădiei Nr. 49 sub firma

L. BAN.

(197) 10-10

Nu perdeți ocazia și vă convingeți!

Călindarul arhidicezan
pe anul 1916

cu Sematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante, și anume: Un iubileu rar: Patruzece ani de arhie. De L. T. — Din trecutul bisericii noastre: Actul „Unirei”. De N. Iorga. — Prutul. De G. Coșbuc. — Reforma clerului în România. De S. Mehedinți. — Cei dai tu vieții? De A. Vlăhuță. — La armă! De Stefan O. Iosif. — Școala noastră și răsboiul. De Dr. Ion Mateiu. — Te duci... De Maria Cunțan. — Bogăția limbii românești. Capul, mâna și nasul. De G. Coșbuc. — Chestiuni de tipic. De Mateiu Voileanu, asesor consistorial. — Târgurile. — Anunțe.

Prețul **80 fil**, plus porto poștal **20 fil**.La **Librăria arhidicezană**, Sibiu, se află de vânzare editura proprie:**EVANGELIA**

Legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiași și în dos, foile aurite, cu copei, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiași legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copei, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiași legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copei, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimate evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copei